

Modifikace některých psychodiagnostických metod zjišťování školní zralosti použitelné u sluchově postižených dětí – posudek dizertační práce

Dizertační práce je zaměřena na v principu neřešenou, vysoce aktuální tematiku české surdopedie. Směřuje ke standardizaci měrných prostředků u sluchově postižených. Odpovídá progresivním trendům v oboru surdopedie, zvláště kulturně antropologickému paradigmatu. Při známém nedostatečném propracování systému minoritní kultury sluchově postižených nepřekvapuje, že tento aspekt ve zpracování tématu v plném rozsahu neproznívá. Týká se to hlavně první kapitoly, která vytváří základní orientaci v problematice chápání a charakteristiky člověka se sluchovým postižením. Kapitola ukazuje na dobrou znalost odborné literatury domácí i zahraniční provenience.

Druhá kapitola je již úžeji vztažena k tématu disertace. Představuje kritický pohled na jev školní zralosti vůbec a měrných prostředků v této oblasti. Autorka si tak vytváří dobrý základ pro postulát ukazující, že administrace používaných testů nevyhovuje možnostem dětí s těžkým sluchovým postižením.

Třetí kapitola kriticky hodnotí situaci testování školní zralosti neslyšících dětí. Prokazuje dobrou orientaci v zahraniční literatuře na toto téma. S jejím závěrem o krizovosti této oblasti v podmínkách ČR souhlasím. Jinak práce zůstává u tradičně používaných psychodiagnostických metod.

Tímto směrem se ubírá i výzkum autorky, kterému je věnována čtvrtá kapitola. Vyslovuje v ní řadu úvah tvůrčí povahy. Je si vědoma, že podmínky zkoumání psychodiagnostických metod u neslyšících v ČR nejsou optimální. Týká se to hlavně četnosti výzkumného vzorku. Popis a charakteristika použitého vzorku probantů a výběr z palety testů školní zralosti pro implementaci v situaci školní zralosti neslyšících dětí je přijatelný.

Devět zvolených hypotéz sleduje zvolené testy a vyčerpává základní problémy psychodiagnostiky školní zralosti neslyšících. Nonverbální modifikace administrování, způsobu zadávání úkolů a instrukcí u použité baterie testů z hlediska neslyšících dětí považují za optimální nebo k optimálnosti se podstatně přibližující. V konečném důsledku to potvrdily i výsledky výzkumu.

Vzhledem k objektivně dané četnosti vzorku, výsledky výzkumu nelze považovat za obecně platné. Nesporným přínosem však je, že:

1. byly předloženy důkazy o tom, že většina standardních pokynů v používaných testech školní zralosti je v případě neslyšících dětí nepoužitelná,
2. přínosem je také, že naznačily konkrétní možnosti a způsoby zjišťování školní zralosti neslyšících dětí i techniky úpravy jejich administrace.

Z formálního hlediska lze pozitivně hodnotit přehlednost a logičnost struktury celé práce, která odpovídá standardním požadavkům na rozvinutou vědeckou studii. K negativům patří neopravené překlady a chyby.

Diskutabilní jsou některé výroky, např. o četnosti sluchově postižených (str. 8, 28) nebo použité termíny (např. postižený člověk, akademické prostředí – str. 36).

Závěr:

Autorka svou prací prokazuje schopnosti:

- Pracovat s odbornou literaturou domácího i zahraničního původu. Zvláště cenná je schopnost odhalit, které z takto získaných informací jsou pro její výzkum relevantní.
- Prokazuje také schopnosti nalézat otevřené problémy a formulovat hypotézy směřující k jejich řešení.
- Nacházet metody, postupy a techniky adekvátní předmětu zkoumané oblasti.
- Provádět rozbor zpracování výzkumně získaných dat a příslušné generalizace.

Výsledky práce autorky představují teoretický i praktický přínos, lze je doporučit pozornosti všem, kdo budou dále pracovat na poli speciální diagnostiky neslyšících dětí. Splňují tak požadavky na udělení titulu Ph.D.

Doporučuji práci k obhajobě.

V Praze dne 4. 5. 2006

Prof. dr. Ján Jesenský, CSc.